

Кудрявцева Вікторія Вікторівна
*кандидат юридичних наук, асистент кафедри
господарського права Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
ORCID: 0000-0001-7998-8485*

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Наукова робота присвячена дослідженню проблем, що виникають у зв'язку з відсутністю у законодавстві поняття інвестиційної безпеки держави, яке входить до складу національної економічної безпеки країни в цілому та полягає у системному запобіганні загрозам критичного дефіциту інвестиційних ресурсів за рахунок створення та державної підтримки відповідного правового інвестиційного порядку.

Ключові слова: інвестиційна безпека держави, національна економічна безпека, інвестиційна політика держави.

Kudriavtseva Viktoriia Viktorivna
*PhD, Assistant of the Department of Economic Law
of Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0001-7998-8485*

ECONOMIC AND LEGAL SUPPORT OF THE INVESTMENT SECURITY OF THE STATE

The advanced study is sanctified to research of problems, that arise up in connection with absence in the legislation of concept of investment safety of the state, that enters in the complement of national economic security of country on the whole and consists in system prevention to the threats of critical deficit of investment resources due to creation and state support of corresponding legal investment order.

Keywords: investment security of the state, national economic security, investment policy of the state.

Відсутність чіткої та системної визначеності в законодавстві України правового механізму державного регулювання економічних відносин, у тому числі інвестиційних є недоліком, який відверто знижує можливості держави ефективно впливати на економічні процеси, а відтак і її здатність виконувати свої функціональні обов'язки у сфері економіки.

Низький інвестиційний потенціал економіки з точки зору можливостей формування інвестиційних ресурсів та їхнього ефективного використання, затягування з реалізацією інвестиційних проектів і неритмічне інвестування, гра у фінансові інвестиції з метою перерозподілу власності без створення нових активів, зневага до проблем створення цивілізованої інвестиційної інфраструктури – всі ці фактори позначаються на рівні інвестиційної безпеки України. Слід зазначити, що це також позначається і на всіх взаємопов'язаних складових економічної безпеки: енергетичній, інноваційній, експортно-імпортній, продовольчій, соціально-демографічній, екологічній і техногенній безпеці [4].

Отже, тільки реальні інвестиції, спрямовані на підтримання діючих потужностей і створення нових матеріальних об'єктів (чисті інвестиції), тобто тільки інвестиції, що забезпечують приріст реального капіталу, а відтак і національного багатства, можна брати до уваги при визначенні інвестиційної безпеки.

Відповідно до ст. 12 Господарського кодексу України (далі – ГКУ) держава для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності. Однак, неможна не звернути увагу на відсутність у ГКУ таких дефініцій як економічна політика та державне регулювання економічних відносин. Між тим, у тексті ст. 9 ГКУ зафіксовані важливі положення щодо диференціації економічної політики на економічну стратегію та економічну тактику, а також про правове закріплення положень економічної політики в актах законодавства у вигляді програм діяльності Кабінету Міністрів України, цільових програм економічного розвитку тощо. Дуже важливим є подальший розвиток категорії «економічна політика» через її диференціацію на

окремі напрями: структурно-галузева політика, інвестиційна політика, зовнішньоекономічна політика тощо [1].

Однією з найважливіших складових економічної безпеки держави є інвестиційна безпека. Інвестиційна безпека держави забезпечується за умов дотримання граничної норми інвестування, що дає можливість: відтворювати науково-технічний та інтелектуальний потенціал нації; здійснювати розширене відтворення основного капіталу; підтримувати конкурентоспроможність економіки; гарантувати зростання ВВП на рівні завдань соціально-економічного розвитку і міжнародного співробітництва; створювати стратегічні резерви; долати депресивні явища у регіонах країни; зберігати і відновлювати природні ресурси; утримувати на безпечному рівні екологічні параметри.

Проблема забезпечення інвестиційної безпеки особливо актуальна для України, в контексті подолання деформації в структурі економіки, здійснення оновлень продукції та виробничого апарату у промисловості, освоєння нових видів діяльності. Інвестиційні відносини – дуже важлива, невід’ємна частина ринкової економіки будь якої країни.

Нажаль в сучасному законодавстві таке поняття як національна інвестиційна безпека відсутнє.

Так, статтею 116 Конституції України на Кабінет Міністрів України покладено обов’язок забезпечення проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики через розроблення і здійснення загальнодержавних програми економічного розвитку України, в прийнятих програмах такого пункту як національна інвестиційна безпека немає.

Базовий закон України в цій сфері «Про інвестиційну діяльність» також не містить постановку питання інвестиційної безпеки [3].

У Законі «Про національну безпеку України» міститься визначення «національна безпека України» та серед принципів державної політики у сферах національної безпеки і оборони виділяє забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки тощо, а серед основних напрямків державної політики з питань національної безпеки України в еко-

номічній сфері виділено тільки поліпшення інвестиційного клімату, підвищення ефективності інвестиційних процесів [2].

У сучасній науковій літературі єдності щодо розуміння поняття інвестиційної безпеки також немає, що обумовлене неоднорідністю підходів до визначення її господарсько-правової суті. Окремі дослідники з економічної теорії під інвестиційною безпекою розуміють такий рівень інвестування економіки, який забезпечував би її розширене відтворення, раціональну реструктуризацію та технологічне переозброєння [5; с. 14]. Інші зазначають, що інвестиційна безпека визначається можливістю нагромадження ресурсів або капітальних вкладень [6; с.24]. За належного його рівня підвищується капітало-віддача функціонування секторів економіки, зростають темпи розширеного відтворення і технологічного переозброєння економіки. З точки зору інших дослідників, що взагалі виокремлюють поняття «безпека інвестиційних вкладень», розуміється відсутність ризику втрат капіталу (вкладених коштів і майбутніх доходів) [7, с. 25]. В свою чергу, з точки зору О. Барановського, під інвестиційною безпекою слід розуміти досягнення рівня інвестицій, що дозволяє оптимально задовольняти поточні інвестиційні потреби національної економіки за обсягом і структурою з урахуванням ефективного використання і повернення коштів, які інвестуються, оптимального співвідношення між розмірами внутрішніх і зовнішніх інвестицій, іноземних інвестицій у країну і вітчизняних за рубіж, підтримання позитивного національного платіжного балансу [8; с. 366].

Так, виявляється, що в сучасному законодавстві проблема визначення національної інвестиційної безпеки держави є прогалиною, яку необхідно заповнити.

Виходячи з наведеного виникає необхідність розробки та обґрунтування системи вихідних понять, пов'язаних з господарсько-правовим забезпеченням реалізації інвестиційної політики держави: інвестиційний ринок, інвестиційна політика держави, правова інвестиційна політика держави, законодавча інвестиційна політика держави, механізм формування правової інвестиційної політики держави, правовий інвестиційний порядок та національна інвестиційна безпека тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст. 144.
2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XI. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646.
4. Любімов В. І. Поняття та критерії інвестиційної безпеки. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2010. №5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=136>
5. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник / За ред. Д. Г. Лук'яненка. Київ: КНЕУ, 2003. 387 с.
6. Мунтіян В. І. Економічна безпека України. Київ: Вид-во КВШ, 1999. 464 с.
7. Денисенко М. П. Інвестиційне партнерство та його роль у прискоренні розвитку економіки. *Проблеми науки*. 2003. № 1. С. 15 – 23; Татаренко Н. О., Поручник А. М. Теорії інвестицій: Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2000. 160 с.
8. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. Київ: Київ. ац. торг.-екон. ун-т, 2004. 759 с.

REFERENCES

1. Hospodarskyi kodeks Ukrainy. (2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 18-22, art. 144* [in Ukrainian].
2. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469-VIII. (2018). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 31, art. 241* [in Ukrainian].
3. Pro investytsiynu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 r. № 1560-KhI. (1991). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 47, art. 646* [in Ukrainian].
4. Liubimov V. I. (2010). Poniattia ta kryterii investytsiinoi bezpeky. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok - Public administration: improvement and development, 5*. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=136> [in Ukrainian].
5. Mizhnarodna investytsiina diialnist. (2003). D. H. Lukianenko (Ed.). Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
6. Muntiiian V. I. (1999). Ekonomichna bezpeka Ukrainy. Kyiv: Vyd-vo KVShch [in Ukrainian].
7. Denysenko M. P. (2003). Investytsiine partnerstvo ta yoho rol u pryskorenni rozvytku ekonomiky. *Problemy nauky - Problems of science, 1, 15 – 23*; Татаренко Н. О., Поручник А. М. (2000). *Teorii investytsii*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].

8. Baranovskyi O. I. (2004). *Finansova bezpeka v Ukraini (metodolohiia otsinky ta mekhanizmy zabezpechennia)*. Kyiv: Kyiv. ats. torh.-ekon. un-t [in Ukrainian].

Любчич Анна Миколаївна

*кандидат юридичних наук, учений секретар НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID: 0000-0002-6492-4179*

ІННОВАЦІЙНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Будівельна галузь є ключовою галуззю будь-якої економіки. Завдяки своїм специфічним характеристикам галузь має суттєве значення для розвитку інших галузей. Конкуренція є надзвичайно інтенсивною, і сама галузь сприйнятлива до змін ринкових обставин, які змушують суб'єкти господарювання, що працюють в ній, постійно вживати заходів для підвищення своєї конкурентоспроможності, зокрема, впроваджуючи інноваційні рішення. Метою цього дослідження є оцінка рівня інноваційності підприємств малого та середнього сектору (МСП) у будівельній галузі та виявлення факторів, що впливають на цей рівень інноваційності, що стосується розташування усвідомлення бізнесом та менеджерами значення інновацій у формуванні конкурентоспроможності фірми.

Ключові слова: інновації, малі та середні підприємства, будівельна сфера, конкурентоспроможність.

Liubchych Anna

PhD, Scientific Secretary of Institute, scientific associate, Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development NALS of Ukraine

INNOVATION AS ONE OF THE FACTORS OF SUCCESSFUL ACTIVITY OF SMALL AND MEDIUM BUILDING ENTERPRISES